

Aineistot esiin laadukkaalla sisällönkuvailulla

Sisällönkuvailu on aineistojen aiheiden ja teemojen kuvailua. Laadukas sisällönkuvailu auttaa tiedonhakijaa löytämään sisällöllisesti relevantin aineiston kattavasti ja helposti. Se on olennainen osa laadukasta metadataa.

Laadukas sisällönkuvailu on käytettävissä laajasti erilaisissa tietojärjestelmissä, ja siitä hyötyvät kaikki tiedontarvitsijat, niin opiskelijat, tutkijat, yritykset ja yhteisöt kuin tavalliset kansalaiset. Sisällönkuvailun merkitys korostuu entisestään, kun tietokannat kasvavat, yhteisiä tietovarantoja otetaan käyttöön ja digitaalinen tietoympäristö laajentuu.

Mitä on laadukas sisällönkuvailu

Kansainvälinen kirjastojärjestöjen liitto IFLA on määritellyt julkaisussaan Statement of International Cataloguing Principles bibliografisen järjestelmän päätavoitteet. Sisällönkuvailu vastaa tavoitteista kahteen: löytämiseen ja valintaan nimenomaan haettavan aineiston sisällön perusteella.

Laadukas sisällönkuvailu on asiakaslähtöistä. Aineistoa tarkastellaan käyttäjäkunnan tarpeet huomioiden. Asiakaslähtöisyys edellyttää myös läpinäkyvyyttä: käytetyt välineet ja eri aineistoryhmien kuvailukäytännöt tuodaan asiakkaiden tietoon. Laadukas sisällönkuvailu tarjoaa mahdollisuuden lähestyä aineistoa sekä yleisemmällä että tarkemmalla tasolla hyödyntäen sekä luokitusten että asiasanastojen ja ontologioiden tarjoamia mahdollisuuksia. Johdonmukaisuus aihealueen ja kokoelman suhteen on olennaisen tärkeää aineiston kattavan löytyvyyden takaamiseksi, joten laadukas sisällönkuvailu perustuu aina yhteisesti sovittujen käytäntöjen noudattamiseen ja yhteisiin työvälineisiin.

Asiasanastojen, ontologioiden ja luokitusten käyttö lisää sisällönkuvailun tasalaatuisuutta. Tasalaatuisuus mahdollistaa linkitetyn datan käytön tiedonhaun perustana, jolloin voidaan tuottaa nykyistä parempia hakutuloksia ilman, että asiakkaiden tarvitsee itse tuntea sisällönkuvailuvälineitä. Käyttäjien tuottamat tagit ja arvostelut voivat täydentää sisällönkuvailua. Myös uudet käsitteet ja ilmiöt tulee huomioida ja huolehtia niiden sisällyttämisestä käytettyihin sanastoihin ja ontologioihin.

Mitä sisällönkuvailijalta vaaditaan

Laadukas sisällönkuvailu edellyttää tiedonhaun teorian ja käytännön tuntemukseen perustuvaa asiantuntijuutta, taitoa analysoida tietoa, ymmärtää käsitteitä ja käyttää niitä johdonmukaisesti, sekä usein myös aineiston aihealueen substanssiosaamista ja monipuolista kielitaitoa. Käytännössä tämä tarkoittaa korkea-asteen koulutusta sekä kirjasto- ja informaatioalan opintoja. Tieteen, tutkimuksen, median ja julkaisualan aktiivinen seuraaminen sekä kouluttautuminen ja verkostoituminen oman alan toimijoiden kanssa ja hyvä yleissivistys kuuluvat ammattitaitoon.

Työssä vaaditaan yhteisesti sovittujen tiedon mallinnuksen sääntöjen, standardien ja formaattien tuntemusta sekä sisällönkuvailun työkalujen, kuten luokitusten, asiasanastojen ja ontologioiden hallintaa. Tieto asiakaskunnan rakenteesta ja tiedontarpeista auttaa tekemään tarkoituksenmukaista sisällönkuvailua asiakaslähtöisesti.

Oman haasteensa työhön tuo aineistojen sisällön ja julkaisumuotojen monipuolisuus. Esimerkiksi kaunokirjallisuus, pelit ja muu elämyksellinen aineisto vaatii toisenlaista sisällönkuvailua kuin tietoaineisto, ja omia vaatimuksiaan on kartoilla, kuva- ja musiikkiaineistolla ym. Elektronisen aineiston löytyvyyden kannalta sisällönkuvailu on erityisen tärkeää. Suurien aineistokokonaisuuksien hallinta edellyttää uudenlaisia toimintatapoja ja työvälineitä.